

Josep Grill

Sant Cristòfol

GIRONA

Girona, 9 d'agost de 1954

A n'en Joan REGLA

Si váles bene est, ego váleo: Fa una colla de dies vaig llegir el vostre article a "Arbor" referent a n'el "Juan II" d'en Gaume Vicens Vives: vaig arronsar-m'hi d'espatlles perque ningú opina igual, i el mon seria un aborrimment si tothom pensés igual.

Avui soc llegit un altre article vostre referent a n'el mateix tema a Destino, i, sincerament, m'han vingut ganes d'escriurer-vos per a dir-vos que noestic pas d'acord amb lo que dieu per segona volta.

Deixém apart la política d'aquell rei per lo que atany a Castella i a Navarra, no discutim el testament de Carles el Noble, ni l'apéndix que hi va posar llur filla Blanca i les seves conseqüències, deixem els furs de Navarra i en Carles de Viana, deixem lo de les seves germanes i del comte de Foix, deixem, ...deixem moltes coses ja que seria molt, però molt, llarc el discutir-ho. Direu que aixís no queda quasi res per a parlar; sí, queda ell, en Joan, i nosaltres, i ja n'hi ha ben bé prou.

Ens deixàrem de "filias y Tobias", com dieu vos i procurarem enfocar l'assumpte lo mes imparcial que podrém, cosa quelcom difícil, però ho provarém.

L'Arxiu Municipal de la nostra ciutat està ben documentat en testimonis escrits del temps d'aquell rei tant debatut pels d'altors i pels d'ara. Era un hom que no feia un pas que no cobrés.

Referint-nos a Girona hi ha coses que sembla extrany que en Vicens les digui, siguén gironí com és. A la pàgina 270 referint-se a n'el setge del comte de Pallars anota que dins la Força hi havien "dos centenas de homes". Els xuxumeus de Barcelona embestiren a l'ensemps a la Força pels quatre portals - els de Sota Portes, Sant Domenech, Sant Cristòfol i de la Força - quasi pels quatre punts cardinals. Quedaven aixís cinquante defensors per portal, elements necessaris en aquells temps en que se desconeixien les ametrallades. I en el resta del murallament qui hi quedava ?ningú!... El perimetre dels murs de la Força és un xic llarg i per lo tant els dels comte haguesin pogut pujar ben tranquils al cim d'aquelles muralles indefenses, i en llocs factibles de poder-ho fer, allunyats dels portals, com el troç dels claustres, de les Ballesteries Amb les bufes que se varen repartir per ambdós bàndols no troveu, que son massa pocs defensors per tanta muralla i per tant de temps ?

A la pàgina 14 diu que el ducat de Girona era un "título vacío de contenido, puramente honorífico". Tinc entés que quant el rei Pere, el del mal genot, a Perpinyà a l'any 1351, va instaurar aquell títol, amb ell s'hi comprenia la possessió dels llocs de Girona, Besalú, Manresa, Vic, Camprodon, Castellfollit, Figueres i Torroella de Montgrí. ! Deu n'hi doret, ja n'hi havia per anar tirant !.

En la 176 anota que " el fué el intróductor del sistema insaculatorio, implantándolo en Gerona en 18 marzo 1457, como un remedio para poner fin a las banderías que ensangrentaban a la ciudad y arruinaban su peculio y su prestigio". Té tota la raor amb alló de les banderies i els seus efectes. Però els Jurats de Girona feia temps i temps que l'hi pregaven vingués a imposar llur autoritat i acabar amb aquell bati-bull de renyines i mastegots. Però ell, com aquell que sent ploure !!

quant en una lletra l'hi digueren que els del Múnicipi l'hi pagaven el "gasto", en Joan II, que allavors era lloctinent del seu germà, cap aquí falta gent. Va posar-hi pau, si és cert, va canviar el sistema de consuetut, i va cobrar les despeses i els honoraris. Per la gestió de posar fi a n'els repartiments de bolets i de castanyes per durant tot l'any, l'hom va cobrar 500 lliures com a "diverses expenses" i 400 florins per "ad pacificandum et quietem reponendum in bandositatibus et sedicio-nae dictae civitate". D'aixó s'en diu un hom magnànim i generós pels seus súbdits; digne de tota lloança !

El dibuixant que il·lustrà l'obra que discutim podrà no conèixer Girona, però en Jaume Vicens sí que ho coneix, i valia la pena que hagues documentat a n'aquell, perquè no queda pas gaire bé el veurer a tota plana un gravat on s'hi veu el campanar de Sant Feliu a l'any 1463 escapssat per un llamp el 1581. Ademés l'hom se degué informar per les Tarjetas Postales d'avui dia, puig en un altre dibuix de capçalera de capítol s'hi veu la dita església com avui, amb aquella casa adossada a l'escalinata. Menys mal que el dibuix és petit, puig a lo me-llor s'hi hagués vist en aquell balcó del segon pis aquell révol que dñu = La Informal- Compañia de Seguros.

Gastariem moltes fulles si tinguéssim que discutir lo que jo hi veig i lo que hi veieu vos. De l'hom, en Vicens no en fà pas un gran elogi, però el disculpa en les moltes i moltes que va cometre, que a la fi ve a ésser lo mateix. Sols malparla d'ell en el gest de quant empenyè a la seva filla Blanca a les mans dels seus butxins. No mes hagués fetat que ho hagués aprobat. Però tot i això el disculpa. Home, no hi ha pas dret defensar a un hom que renega del dia que va engendrar al seu fill Carles. Que va tenir la poca vergonya d'esperar una plena sessió de Corts, a Monçó, per a tirar a cara de la seva cunyada Maria el no-

menament de la lloctinència, que feis dies que el duia a la butxaca. Un hom que lluità contra els de la seva propia sang fins a exterminar-los.

A la pàgina 216 s'hi diu - "es muy comodo reducir el problema a los términos de un padre decidido a desheredar al hijo del primer matrimonio en beneficio del habido en el segundo lecho, a instancia de una ambiciosa madrastra". Es molt "comodo" el assentar una teoria sens fer-nos conèixer els pro i els contra perquè el lector pugui jutjar-ho, dir-ho perquè sí. En "erràn Soldevila al menys quant descriu quelcom hi posa la nota, la fixa, biogràfica perquè el lector si l'hi interessa s'hi pugui defensar i documentar.

Vos dieu que el dit llibre és "un estudio horizontal de uno de los periodos mas agitados de la historia de España". Doncs, mireu, si el llibre es un estudi "horizontal", l'opinió que en tenia d'en Vicens m'ha caigut verticalment.

Fà molts d'anys que segueix-ho les obres d'en Vicens Vives; me sembla que el primer llibre que tinc d'ell és una Història que junt amb en l'Enric Bagué va publicar al 1936, seguia els seus estudis amb verdadera admiració, però aquest "Juan II" m'ha defraudat del tot, i parlant, potser amb certa duresa, però féu-vos càrrec del meu desengany, la dita obra me dont la impressió de que és una obra de circumstancies, escrita de cara al païdor.

Jo no soc un professional com vosaltres, jo no poso el nas a n'els arxius, sols soc un aficionat a les coses passades de la seva terra, i, malgrat tot lo que diu en Jaume Vicens en aquell llibre, crec que en Joan II no fou res mes que un mal parit, parlant clar i català.

Alló de que, "legaba a sus descendientes el cañamazo de alianzas internacionales que presidirian la proyeccion a Europa del imperio hispanico", me sembla que en lloc d'un "cañamazo" lo que els hi va legar fou un

pedaç. L'hom va anar per la supremacia de Castella, i si tanta influencia internacional hagués tingut, aquella crúdel presa de pel dels remences no hagués durat deu anys, com va durar. Ell deixà miseria, llàgrimes, dol, ruïnes, desafurs, rancúnies.

Una altre de les coses que m'han desplaçat d'en Vicens com a gironí i com a historiador és el menyspreu, la indiferencia, que en l'apèndix mostra pels historiadors gironins del temps passat. Respecto i aprecio a n'els joves historiadors d'ara, actius i intel·ligents, en Sobreques, en Batlle, però els J. de Chia, Botet i Siso, Girbal, Grahit, Monsalvatge ... mes que respecta i apreci se mereixen veneració, i crec que els abans dits gironins també respectan l'esforç d'aquells avant-passats que els hi obriren el camí que ara ells segueixen. Sou vosaltres qui mostreu indiferencia per una gent que contaven amb molts menys medis que vosaltres, i que feren una tasca que, tinc la completa seguretat, que vosaltres no haguesiu dut a cap: de la seva butxaca se pagaven les despeses de viatge i estada, mantes vegades per molt de temps, en els llocs d'estudi o de documentació: de la seva butxaca se pagaven les edicions de les seves obres amb el ple convenciment de que la majoria dels exemplars els he regalarien, i els restants no tindrien "surtida" en el mercat: no tenien la facilitat de comunicar-se ni de trobar col·laboració en els centres informatius, no sols de l'extranger, si que inclús en els nacionals i regionals. Vosaltres teniu subvencions, becas, premis, Congressos, edicions financiades, ells sols tenien que molta afició i molta fé, i, mireu les seves obres, la Revista de Gerona, haguesieu complert vosaltres lo que varen fer ells? Suposo que no, i encara al damunt vos en rieu. Aixó no està gens bé, i molts menys mostrat per un gironí, que si ara no n'és n'havia sigut en la seva infantesa i primera juventut.

No crec que després vos embarqueu a fer l'elogi de l'obra de la vostra companya d'estudis la Nuria Coll, referint-se a la Joane Enríquez,

despres del comentari de "Arbor", crec que és un llibre que, amb
els seus personatges en vida, se pot aparellar amb l'altre.

En final més que pleguém perquè la cosa s'allargaria i s'embolica-
ria. Sols me queda dir lo que s'acostuma dir a pagés - ! Disculpeu-me la
molestia !.

J. Llorens